

UVODNIK

EVROPSKA NOTA V IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH

Vsebina prispevkov v tej številki Andragoških spoznanj sovпада s časom izbora predstavnikov ljudstva v evropski parlament. Izdaja Andragoških spoznanj, ki je pred vami, pa ni le še ena izmed mnogih in (pre)številnih javnopolitičnih polemik, temveč daje izhodišče za razmišljanje o temeljnih temah na področju izobraževanja odraslih, s katerimi bi se morala v tem turbulentnem obdobju ukvarjati tudi Evropska unija. Zavedati se je namreč treba vloge znanja (in posledično izobraževanja odraslih), ki jo je Evropska unija na začetku tega stoletja v svojih strateških dokumentih sicer postavljala v ospredje. Spomnimo se samo Lizbonske strategije iz leta 2000, s pomočjo katere so želeli evropski politiki vzpostaviti na znanju temelječo družbo in gospodarstvo ter na ta način omogočiti preboj Evropske unije. A naj sem še tako podrobno prisluhnil vsem obljubam v predvolilnem času, mi je nekaj umanjalo. Namreč poglobljen razmislek o vlogi izobraževanja odraslih pri gospodarskem, družbenem in okoljskem razvoju današnje evropske družbe, kakršnega smo v Evropski uniji lahko zasledili na začetku tega stoletja. Ravno pomanjkanje resnih razprav o izobraževanju odraslih v času evropskih volitev je odlična priložnost za strokovni razmislek o ključnih temah na področju izobraževanja odraslih v evropskem prostoru in njihovem vplivu na naš trajnostni razvoj.

Vsebinsko uverturo v razmislek o evropski noti v izobraževanju odraslih prinaša prispevek Anamarije Mežan z naslovom »Pomen dejavnega in odgovornega državljana za razvoj politike«. Avtorica v prispevku polemizira s splošno sprejeto krilatico o politični odtujenosti in apatiji državljanov do političnih tem, ki je še kako močna tako v slovenskem kot tudi evropskem prostoru. V želji, da bi politično opogumila bralce, nam avtorica predstavi misli različnih teoretikov politične znanosti (na primer Aristotela, Jean-Jacquesa Rousseauja), ki so poudarjali pomembnost političnega življenja za vse pripadnike družbe. Komparativnemu prikazu mnenj različnih političnih teoretikov sledi drugi del, ki je za akterje na področju izobraževanja odraslih še pomembnejši. Avtorica se v nadaljevanju prispevka namreč ukvarja z mislijo o vlogi izobraževanja odraslih pri spodbujanju aktivnega državljanstva pri odrasli populaciji. Gre za pomembno nadgradnjo trenutnega fokusa na tem področju. Spodbujanje in razvijanje aktivnega državljanstva tako ni namenjeno le otrokom in mladostnikom, ampak ga je treba razvijati tudi pri odraslih.

V drugi vsebinski sklop sodijo trije prispevki, ki obravnavajo izobraževanje odraslih z ekonomsko-menedžerskega vidika in se navezujejo na razvijanje človeških virov. Peter

Beltram se v prispevku z naslovom »Najstvo in kajstvo: človeški viri v Sloveniji danes, jutri in leta 2020« na podlagi planskih dokumentov ukvarja z vprašanjem javnega odločanja. Avtor na primeru oblikovanja Nacionalnega programa razvoja visokega šolstva pokaže na neustreznost uporabe tako imenovanega časovnega horizonta. Trenutna socialna in ekonomska situacija se namreč kaže kot preveč nepredvidljiva, da bi bilo mogoče celostno načrtovanje posameznega področja. Na težavnost načrtovanja v okviru Evropske unije sem tudi sam opozoril v prispevku, ki sem ga pripravil v soavtorstvu z Nino Krmac in nosi naslov »Vključenost in ovire pri izobraževanju odraslih v Evropski uniji ob začetku gospodarske recesije«. S prispevkom sva želela pokazati na povezavo med izrazitim zaupanjem v izobraževanje (odraslih), ki smo ga lahko zasledovali v okviru strateških dokumentov Evropske unije od začetka tega stoletja, in dejanskim stanjem na tem področju desetletje po tem. Rezultati raziskave so razkrili, da je gospodarska kriza vplivala tudi na vključenost in ovire pri vključevanju evropskih prebivalcev v izobraževanje odraslih, kar je posledično vodilo v upad BDP in povečanje brezposelnosti ter revščine. Da se gospodarska kriza ne odraža le v izobraževanju prebivalstva Evropske unije, ampak tudi v samem izobraževanju zaposlenih v gospodarstvu, dokazujeta Metod Šuligoj in Lucija Turčič v prispevku »Primerjalna analiza korporativnih akademij v slovenskem gospodarstvu«. Na eni strani sta ugotovila, da se je v sedmih slovenskih in eni tuji korporativni akademiji vlaganje v izobraževanje zaposlenih zmanjšalo, vendar se na drugi strani večina podjetij zaveda pomembnosti korporativnih akademij pri oblikovanju kulture znanja v podjetjih.

Z vprašanjem razvijanja odraslih kot človeškega kapitala sodobne družbe se ukvarjata tudi Mateja Letnar in Klemen Širok. V prispevku izhajata iz podmene, da podaljševanje delovne dobe zahteva intenzivnejše vlaganje tudi v starejše zaposlene in razvijanje njihovih ključnih kompetenc. Pri tem še posebej poudarjata potrebo po znanju tujih jezikov. V raziskavi sta pokazala na razlike v učenju tujih jezikov mlajše in starejše populacije zaposlenih ter potrebo po prilagajanju didaktičnih praks različnim ciljnim skupinam. Kljub različnosti učenja mlajše in starejše populacije pa Maja Radinovič Hajdič s primerom dobre prakse prikaže uspešnost sodelovanja omenjenih ciljnih populacij. Na primeru centrov medgeneracijskega učenja nam ponudi paletu možnosti za izmenjavo znanj, učenje in druženje različnih generacij prebivalstva. Z omenjenimi centri dobivajo lokalne skupnosti dodaten instrument za razvijanje vseživljenjskega učenja pri celotni populaciji in, kar je ob tem še pomembno, vzpostavlja se socialna kohezivnost med mlajšo in starejšo populacijo. Razvijanje vseživljenjskega učenja pa je tema, ki je predmet prispevka naših kolegic iz Zadra. Matilda Karamatić Brčić in Višnja Perin sta v prispevku »Reflection on key competences for lifelong learning: a structural analysis of teachers' study programmes in The Republic of Croatia« prikazali, kakšne obremenitve imajo študenti različnih pedagoških študijskih programov. Čeprav ti študijski programi vodijo do enakih oziroma podobnih ključnih kompetenc, se pojavljajo razlike v obremenitvi študentov za njihovo doseganje. Pri tem je še posebej opazna različna obremenitev pri izbirnih študijskih programih.

Naj na koncu omenim prispevek Tomaža Klemenca z naslovom »Neformalno učenje oseb z nezgodno pridobljeno možgansko poškodbo«. Čeprav se njegova vsebina ne dotika neposredno teme, ki sem jo omenil na začetku uvodnika, pa gre za prispevek, ki ga je težko spregledati. Prikaz osebne izkušnje nezgodno pridobljene možganske poškodbe in vloge neformalnega učenja pri vračanju v običajno življenje neposredno nagovarja bralca k razmisleku o kakovosti življenja in pomembnosti učenja pri tem.

Dejan Hozjan